

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЬВІВЩИНИ: СТАН ТА ОЦІНКА

Розглянуто сутність інвестиційного потенціалу регіону, охарактеризовано основні чинники впливу на стан та результативність інвестиційного потенціалу Львівської області, здійснено аналіз джерел формування інвестиційного потенціалу регіону. Проведено аналіз інвестиційної активності Львівщини та оцінку її інвестиційного потенціалу.

Рассмотрена сущность инвестиционного потенциала региона, охарактеризованы основные факторы влияния на состояние и результативность инвестиционного потенциала Львовской области, осуществлен анализ источников формирования инвестиционного потенциала региона. Проведен анализ инвестиционной активности Львовщины и оценка ее инвестиционного потенциала.

The essence of the investment potential of the region is considered, the main key factors affecting the condition, efficiency and investment potential of Lviv region are described, made the analysis of the sources of investment potential. The analysis of Lviv analysis Investment is accomplished and its investment potential is evaluated.

Ключові слова: потенціал, інвестиції, інвестиційний потенціал, інвестиційна активність регіону, оцінка інвестиційного потенціалу регіону.

Економічний розвиток будь-якого регіону України безпосередньо залежить від величини вкладених коштів у нього, тобто залучення інвестицій. На сьогоднішні вкладення вхідних інвестиційних потоків в економіку регіонів є основним завданням в економічній ситуації нашої держави. Звичайно, ефективно розв'язати дану проблему можна шляхом пошуку певних альтернатив та створення умов для забезпечення власного економічного зростання, адже кожен регіон самостійно обирає свій напрям розвитку, беручи до уваги фактори як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Тому кожен регіон зацікавлений у підвищенні ефективності використання наявного потенціалу та залученні коштів інвесторів, у тому числі й іноземних. Ключовим завданням у даному випадку виступатиме підбір необхідних умов та відповідних критеріїв для інвестування. Об'єктами вкладеного капіталу, тобто інвестування, можуть бути місто, регіон, країна, підприємство, окремий проект. Провідним фактором, який є визначальним у розширеному відтворенні капіталу та формуванні сприятливого інвестиційного клімату, є інвестиційний потенціал. Таким чином, якщо інвестиційний потенціал є вагомим рушійною силою соціально-економічного розвитку регіону, то відповідно зростає необхідність розгляду питань інвестиційної активності та оцінки інвестиційного потенціалу, підвищення ефективності його використання, насамперед в умовах економічної нестабільності.

Значний внесок у вивчення інвестиційного потенціалу регіону зробили наступні вітчизняні та зарубіжні науковці, а саме: Я.В.Говорун, А.Ю.Жулавський, В.Р.Ткачук, О.В.Ольшанський, А.А.Пересада, В.В.Бочаров, С.В.Зенченко, Ф.С.Тумусов, М.П.Бутко.

Метою дослідження у статті є характеристика та оцінка інвестиційного потенціалу Львівської області, визначення факторів та чинників впливу на стан і результативність інвестиційного потенціалу регіону, аналіз джерел формування інвестиційного потенціалу Львівщини.

У наш час існує багато тлумачень терміна «інвестиційний потенціал», проте, насамперед, з'ясуємо зміст таких понять, як інвестиції та потенціал. Економічний

словник за редакцією Й.С.Завадського термін «потенціал» характеризує як сукупність економічних можливостей держави, які можуть бути використані для потреб суспільства. Відображає економічну могутність країни, досягнутий рівень розвитку продуктивних сил, обсяг національного багатства, можливості їх зростання [5, с. 244]. Інвестиції розглядаються як довгострокове вкладення капіталу (коштів) у різні галузі господарства всередині країни та за її межами, а також майнові й інтелектуальні цінності, які вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності та інших видів діяльності, внаслідок чого утворюється прибуток чи досягається соціальний ефект [5, с. 255].

Таким чином, проаналізувавши ці два поняття, ми можемо дати визначення категорії «інвестиційний потенціал» – це здатність підприємства реалізувати сукупність інвестиційних можливостей щодо генерування додаткових потоків капіталу завдяки мобілізації наявних ресурсів з метою підвищення вартості об'єкту інвестування. Іншими словами, це сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, які знаходяться у взаємозв'язку, що можуть за певних діючих внутрішніх та зовнішніх чинників інвестиційного середовища бути спрямовані на досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства [2, с. 11].

С.В.Зенченко і М.А.Шемьоткіна [8] розуміють під інвестиційним потенціалом регіону сукупність наявних у регіоні факторів виробництва і сфер застосування капіталу, тобто це кількісна характеристика, що враховує основні макроекономічні характеристики, насиченість території факторами виробництва (природними ресурсами, робочою силою, основними фондами, інфраструктурою і т. п.), споживчий попит населення й інші показники.

Ф.С.Тумусов [10] розглядає «інвестиційний потенціал» як сукупність інвестиційних ресурсів, що складають ту частину накопиченого капіталу, яка представлена на інвестиційному ринку у формі потенційного інвестиційного попиту, здатного перетворитися на реальний інвестиційний попит, що забезпечує задоволення матеріальних, фінансових та інтелектуальних потреб відтворення капіталу.

За В.Р.Ткачуком інвестиційний потенціал – це максимальні можливості регіону щодо раціонального залучення та використання інвестиційних ресурсів з врахуванням природно-геополітичних і соціально-економічних передумов здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку регіону [9].

Отже, підсумовуючи вищенаведені визначення, можна трактувати, що інвестиційний потенціал регіону – це здатність і можливість суб'єктів господарювання вкладати як власні, так і залучені фінансові ресурси у розвиток економіки регіону з метою отримання прибутку.

Джерела інвестиційного потенціалу регіону поділяють на: зовнішні (мобілізуються іноземцями) та внутрішні (створюються суб'єктами господарювання даного регіону на загальнодержавному рівні).

До зовнішніх джерел інвестиційного потенціалу відносяться грошові фонди іноземців. Активізація іноземних інвестицій відбувається у напрямі прямих

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

іноземних інвестицій у капітал підприємств; внески у фонди цінних паперів; внески у формі рухомого і нерухомого майна. Однак зовнішні джерела виступають другорядними за своїм значенням, тобто можуть лише підтримати інвестиційне середовище регіону. Основним джерелом, яке забезпечує інвестиційні потреби секторів економіки, є внутрішні джерела інвестиційного потенціалу регіону. Вони доступні для національного виробництва та об'єднують заощадження реального, бюджетного та фінансового секторів економіки регіону, що утворюються населенням, державою, підприємствами, фінансовими та кредитними установами.

Сьогодні в Україні склалася така ситуація, що достатній обсяг заощаджень населення не перетворюється у реальні інвестиційні залучення через низку факторів. Серед них: розбіжності темпів зростання заробітної плати з темпами інфляції та рівнем оподаткування; недовіра до банків та влади, невпевненість у поверненні своїх коштів.

Тому визначальну роль для формування загального інвестиційного потенціалу регіону відіграє промислово-виробничий потенціал.

У таблиці 1 розглянемо чинники, що визначають інвестиційний потенціал території регіону.

Проаналізувавши перелік чинників з таблиці 1, можна зробити висновок, що інвестор прагне вкладати свої гроші тільки в економічно вигідні та привабливі проекти з максимальним прибутком. Тому доцільно зосереджувати увагу на вищеперерахованих факторах, які зможуть мобілізувати співпрацю з інвесторами.

Зупинимось на характеристиці та оцінці інвестиційного потенціалу Львівщини.

На сьогодні Львівщина зосереджує в собі фінансово-промислово, інтелектуальну та туристично-рекреаційну діяльність, має високий рівень наукових розробок, розвинену мережу наукових та науково-дослідних установ, висококваліфікованих фахівців – все це забезпечує сучасний якісний сервіс та інноваційний менеджмент на основі розвитку підприємництва та залучення інвестицій. Вигідне транзитне розташування регіону у безпосередньому сусідстві з Європейським Союзом робить область привабливою та інвестиційно активною для залучення іноземних інвестицій. В регіоні щороку зростає кількість великих транснаціональних компаній, які розпочинають тут нові успішні проекти.

Таблиця 1

Основні чинники інвестиційного потенціалу регіону

1.	Наявність невикористаних галузей господарства
2.	Наявність висококваліфікованих трудових ресурсів
3.	Наявність інфраструктури у вигляді доріг, транспорту, банківських установ
4.	Рівень лояльності місцевого законодавства
5.	Рівень підприємницької активності
6.	Наявність програм інвестиційного розвитку регіону
7.	Розмір інвестицій, уже вкладених у розвиток регіону
8.	Стан основних виробничих фондів і можливість їх відтворення
9.	Рівень корупції в регіоні
10.	Рівень екологічної безпеки регіону
11.	Рівень заробітної плати в регіоні
12.	Наявність навчальних закладів, що забезпечується відтворенням робочої сили
13.	Рівень безробіття в регіоні
14.	Наявність власної виробничої й інвестиційної бази, що забезпечує відтворення ОФ
15.	Рівень соціальної напруженості в регіоні (страйки, демонстрації)

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Проаналізуємо інвестиції в економіку Львова у 2012 році, опираючись на дані Головного управління статистики у Львівській області.

Станом на 31 грудня 2012 р. обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), вкладених в економіку міста за весь період інвестування, становив 1114,3 млн. дол. США. У розрахунку на одного мешканця припало 1484,2 дол., що у 2,3 раза більше від середньо-обласного значення цього показника.

На рис. 1 показано динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку Львівщини.

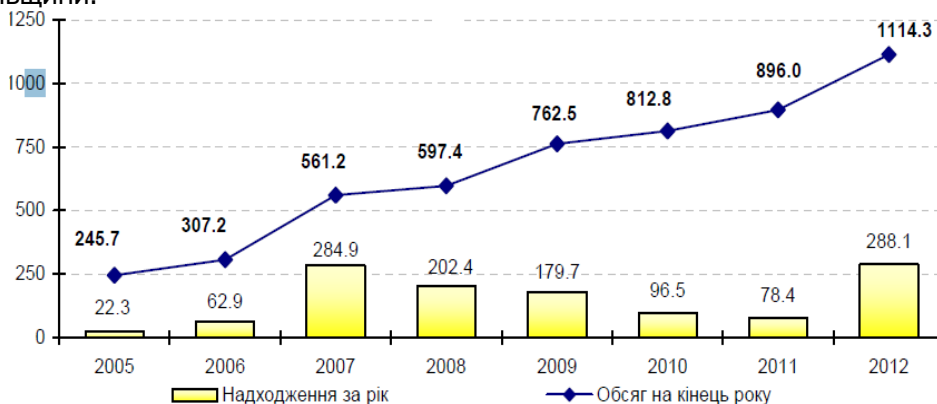

Рис. 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій Львівщини [7]

Загалом з урахуванням переоцінки, утрат, курсової різниці за 2012 р. в обласному центрі відбувся приріст сукупного обсягу іноземного капіталу на 218,3 млн., або на 24,4%.

Лідерами інвестування були партнери з Кіпру (32,3% від загального обсягу іноземних інвестицій на кінець року), Польщі (31,9%), Австрії (14,7%) та Вірджинських островів (Великобританія) (5%) (рис. 2).

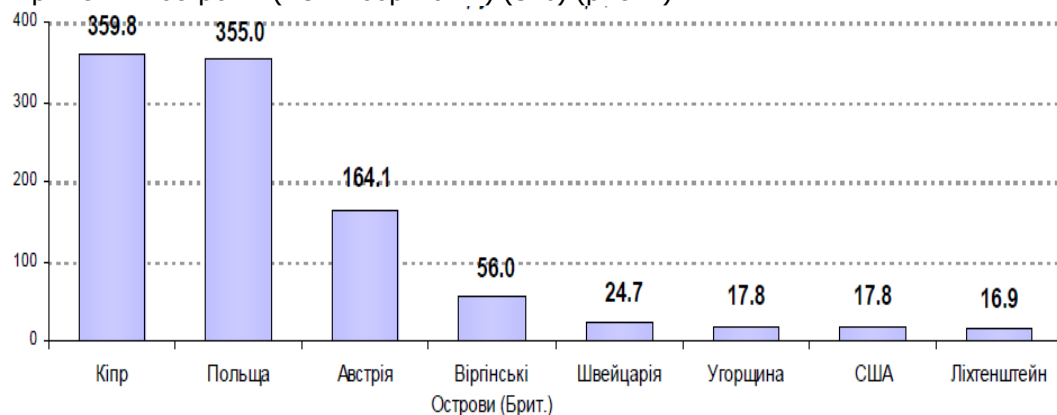

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції у Львівську область за країнами (станом на 31 грудня 2012 р., млн.дол.США) [7]

На кінець 2012 р. найбільші обсяги інвестицій залучено у фінансову діяльність (43,6% від загального обсягу), виробництво та розподілення електроенергії, газу

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ

та води (21,9%), операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям (9,9%), торгівлю (6,1%), діяльність транспорту та зв'язку (4,8%), виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (4,1%).

У таблиці 2 висвітлено капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2012 р.

Таблиця 2

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2012 р.

	Прямі іноземні інвестиції, млн.дол.США		
	Станом на 31.12.2012 р.	Надійшло	
		2012 р.	2011 р.
1. Промисловість	338,3	250,8	2,0
2. Торгівля	68,0	13,2	6,7
3. Транспорт і зв'язок	53,0	3,9	5,4
4. Фінансова діяльність	486,2	0,5	51,9
5. Операції з нерухомістю	110,2	5,6	7,8
6. Культура і спорт	25,2	12,1	-
Разом	1114,3	288,1	78,4

З таблиці 2 видно, що за 2012 р. у підприємства Львівщини було залучено 288,1 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, порівняно з 2011 р. надходження від іноземних інвесторів зросло у 3,7 раза.

Приріст обумовлений в основному суттєвими обсягами інвестицій, залученими торік у підприємства з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води. Також значні іноземні інвестиції надійшли у торговельні підприємства та організації культури і спорту.

Упродовж минулого року іноземні інвестори вкладення в економіку області здійснили 28 країн світу. Найбільше інвестицій надійшло від партнерів з Кіпру – 359,8 млн. дол. США.

Отже, така динаміка показників діяльності підприємств Львівщини дає підстави припустити, що інвестиційний потенціал регіону здатний задовольняти потреби реального сектору економіки, проте існують ризики, які стримують інвестиційну активність регіону, що, в свою чергу, потребує розроблення ефективної державної політики. Зокрема, створення довгострокових програм розвитку області, де будуть зазначені перспективні напрями розвитку конкретних територій і галузей економіки.

У підсумку варто зазначити, що рушійною силою соціально-економічного розвитку регіону є взаємодія усіх сторін інвестиційного процесу та створення сприятливого і стабільного інвестиційного клімату для Львівщини.

Таким чином, розв'язання проблеми інвестування в розвиток підприємств та нарощування інвестиційного потенціалу національної промисловості на сьогодні можна розділити на 3 напрямки роботи, які все ж таки потребують комплексного розв'язку:

- 1) нарощування обсягу інвестицій;
- 2) підвищення ефективності використання інвестицій;
- 3) визначення пріоритетних напрямів інвестування.

Отже, найбільших успіхів підприємства Львівського регіону досягнуть тоді, коли візьмуть за мету створення привабливого інвестиційного клімату, оскільки

промисловість Львівщини нині не відповідає сучасним вимогам і потребує структурної переорієнтації, щоб надалі можна було вести мову про інвестування проєктів у даному регіоні.

Подальше дослідження доцільно проводити в напрямі розроблення довгострокових програм інвестиційного розвитку Львівської області, які дадуть можливість поетапно планово реалізовувати та контролювати здійснення інвестиційного розвитку Львівщини, що не лише покращить інвестиційний клімат області, а й дасть поштовх до економічного зростання держави загалом.

Список використаних джерел:

1. Бочаров В. В. Финансово-кредитные методы регулирования рынка инвестиций / Бочаров В. В. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 144с.
2. Ворсовський О.Л. Інвестиційні ресурси як основний елемент фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств / О.Л.Ворсовський // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 16. – С. 8-11.
3. Управління потенціалом підприємства: Навч. Посібник / [Должанський І.З. Загорна Т.О., Удалих О.О. та ін.] – К: Центр навчальної літератури, 2006 – 362 с.
4. Жулавський А.Ю. Фактори відтворення інвестиційного потенціалу регіону [Електронний ресурс]/ А.Ю. Жулавський, Я.В. Кобушко Економічний простір – 2011. –№ 45.–С. 64-74. Режим доступу - http://library.kpi.kharkov.ua/Vestnik/2010_7/statti/Zhylavskiy_Govoryn.pdf.
5. Завадський Й.С. Економічний словник / Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. – К.: Кондор, 2009. – 358 с.
6. Львівська газета [Електронний ресурс] /Режим доступу <http://www.gazeta.lviv.ua/economic/2012/07/08/3705>.
7. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс] / Режим доступу - http://stat.lviv.ua/ukr/themes/06/theme_06.php.
8. Инвестиционный потенциал региона [Електронний ресурс] / Зенченко С.В., Шемёткина М.А.// Сборник научных трудов СевКавГТУ. Серия «Экономика».- 2007. № 6. Режим доступу - <http://www.ncstu.ru>.
9. Ткачук В.Р. Організаційний механізм формування та нарощування інвестиційного потенціалу регіону: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.05 / В.Р. Ткачук. – Полтава, 2008. – 20с.
10. Тумусов Ф. С. Инвестиционный потенциал региона: теория, проблемы, практика / Тумусов Ф. С. – М., «Экономика», 1999. – 272 с.
11. Федонін О. С. Потенціал підприємства: Формування та оцінка: Навч. посібник/ Федонін О. С. – К.: КНЕУ, 2006. – 316 с.